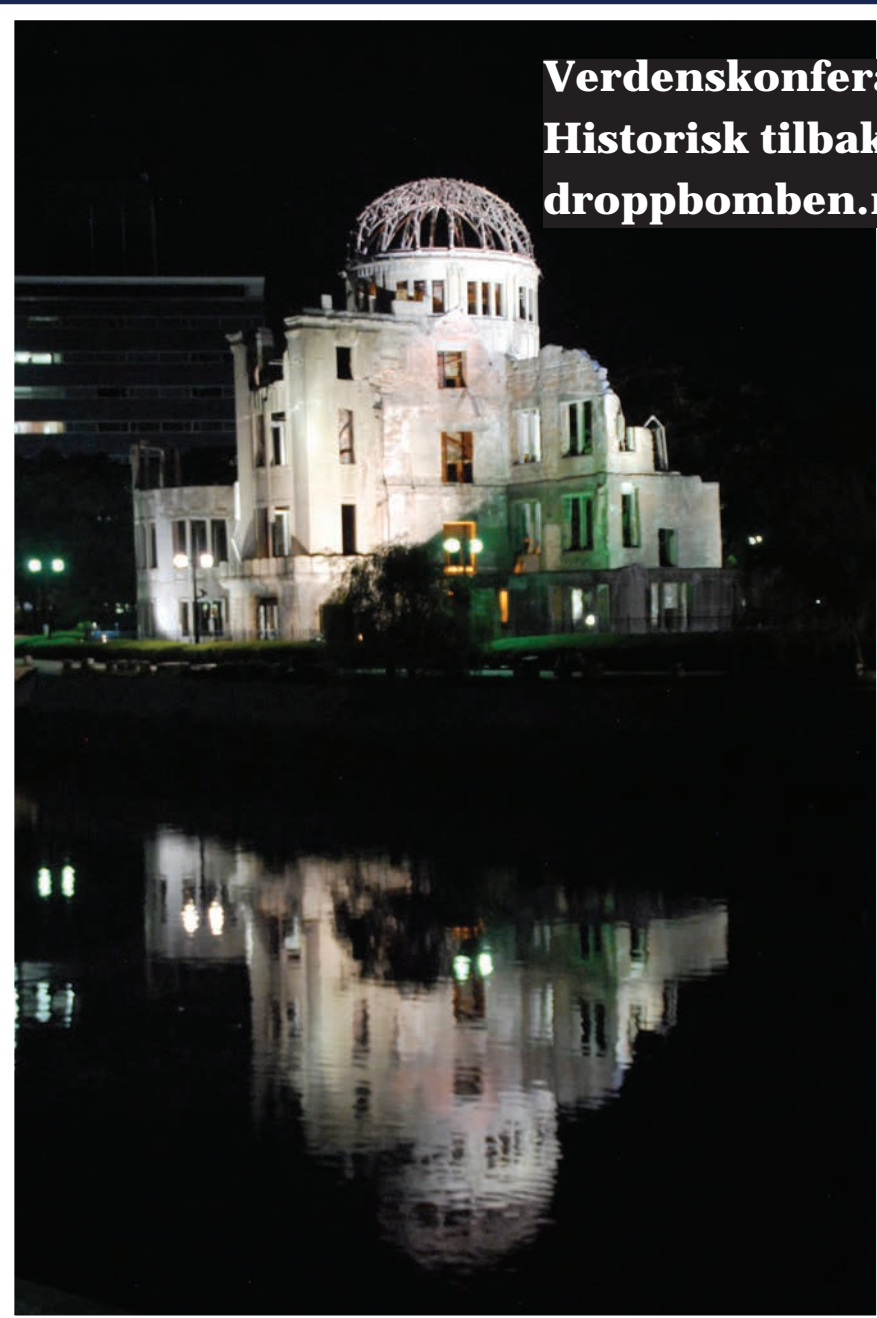

Norske leger mot atomvåpen

Nr. 2 - 2012 - Årgang 30

**Verdenskonferanse
Historisk tilbakeblikk
droppbomben.no**

en tryggere verden uten atomvåpen

1982-2012

Look to Norway 2.0

John Gunnar Maeland

I 1942 holdt den amerikanske president Franklin D. Roosevelt en tale hvor han lovpriste den norske motstanden mot den tyske okkupasjonsmakten. Talen som senere ble kjent som the "Look to Norway" speech, spilte en viktig rolle for å overbevise den amerikanske opinionen om nødvendigheten av at USA måtte engasjere seg i krigen.

Nå rettes på ny oppmerksomheten mot Norge, denne gang ikke for vår krigsinnsats, men heller for vårt engasjement for fred og atomvåpennedrustning. Norge fremstår som en pådrivernasjon for å bringe visjonen om en atomvåpenfri verden nærmere en realisering. Den norske regjering med utenriksminister Støre i spissen har ved flere anledninger tatt initiativ for å skape bevegelse i et stivnet diplomati som i årevis har stått på stedet hvil. Norge har også gitt konkret støtte til den folkelige antiatomvåpenbevegelsen, noe som har revitalisert vårt engasjement.

Utenriksministeren har ønsket å vri debatten om atomvåpen bort fra den tradisjonelle politiske og militærstrategiske diskusjonen over mot våpnenes humanitære konsekvenser. Som et konkret bidrag til dette vil Norge arrangere en internasjonal konferanse om de humanitære konsekvenser av atomvåpen 4.-5. mars 2013 i Oslo. ICAN vil understøtte dette initiativet med å arrangere en internasjonal NGO-konferanse om samme tema i Oslo dagene før (2.-3. Mars 2013). Håpet er at disse møtene vil medvirke til å skape en ny debatt om de 20 000 kjernefysiske våpnene som fortsatt finnes, og at denne debatten vil bidra til at verdens stater samler seg om en forpliktende prosess for å fjerne disse våpnene fullstendig.

I 2010 lyktes det for første gang å få med målet om en konvensjon mot atomvåpen i sluttokumentet for tilsynskonferansen for ikke-spredningsavtalen (NPT). Ikke minst norske diplomater arbeidet

iherdig for dette under konferansen, sammen med anti-atomvåpenbevegelsen hvor ICAN spilte en viktig rolle. Dette arbeidet ble i år fulgt opp på NPTPrepCom i Wien, hvor 16 land – deriblant Norge – samlet seg om en uttalelse om at de humanitære konsekvenser av en atomkrig måtte legges til grunn for fremtidige internasjonale forhandlinger.

I følge det norske utenriksdepartementet støtter nå 147 land tanken om en konvensjon mot atomvåpen. Mange vil innvende at uten at atommaktene er med, kan det internasjonale samfunnet intet gjøre for å avskaffe atomvåpen. Erfaringene fra prosessene som ledet til effektive folkerettslige forbud mot landminer og klasevåpen, viser likevel at selv små land kan oppnå svært mye på kort tid. Forutsetningene er at tilstrekkelig mange blir overbevist om våpnenes umenneskelighet og ubrukbarhet.

Det er her vi i legebevegelsen mot atomvåpen kan bidra. Vi har alltid vært motivert av de forferdelige humanitære konsekvensene som bruk av atomvåpen vil medføre. Vi har beskrevet karakteren og omfanget av de menneskelige tap og lidelser både på kort og lengre sikt etter atomkrig. Vi har gjort det klart at intet helsevesen vil ha noe å stille opp med, skulle disse våpnene bli brukt. Vi må gjenta og forsterke dette budskapet nå, selv om folk måtte synes det er ubehagelig. Vi må bidra til å stemple atomvåpen som inhumane og illegitime.

Legene er ikke alene i dette arbeidet. Vår internasjonale kampanje – ICAN – fortsetter å vokse og samle det internasjonale sivilsamfunnet bak kravet om et forbud mot atomvåpen. Andre globale koalisjoner som Abolition 2000, Mayors for Peace, PNND og MPI presser på. Den internasjonale Røde Kors bevegelsen har nylig satt kravet om en atomvåpenkonvensjon opp på sin agenda nettopp ut fra et humanitært perspektiv. Alle disse gode kreftene må forenes i en kraftanstrengelse for å virkeliggjøre en verden fri fra atomvåpen. Begivenhetene i Oslo til våren er en enestående anledning til å få ny oppmerksomhet på atomvåpenproblematikken. Derfor må vi få verden til å se mot Norge i mars 2013.

2	LEDER
4	IPPNW VERDENSKONFERANSE
8	BAN TOUR
10	HIBAKUSHA
12	HISTORIE
16	SNØBALLEN
18	INTERNASJONALT
20	DROPPBOMBEN.NO

Fra redaktøren

Som en varm florlett sommerbris, blåser det nå medvind i antiatomvåpenseilene. UD sin planlagte konferanse om de humanitære konsekvensene av atomvåpen (s. 16) og Røde Kors sin kampanje ”dropp bomben” (s. 20) eksemplifiserer dette.

Dette er godt nytt for de som har stått stødig ved roret i mange år. NLA med sine 20 år som sjøsatt, er som en trofast skipper å regne. I anledning 30 årsdagen til NLA har vi tatt et dypdykk i historiebøkene.

Inspirert av de nye trendene i arbeidet mot en verden fri for atomvåpen har også medlemsbladet gjennomgått en vårpuss. Viktig i arbeidet med ny layout har det vært at bladet fremdeles er gjenkjennelig med noen nye elementer. Også håper jeg det faller i smak.

Saima Naz Akhtar

Medlemsbladet for Norske leger mot atomvåpen
ISSN 0808 2111

Redaksjonen

Saima Naz Akhtar
Domkirkeplassen 2B, 5018 Bergen
Tlf: 460 50 217,
e-post: akhtar@legermotatomvapen.no

NLAs sekretariat

Leder: John Gunnar Mæland
Institutt for samfunnsmedisinske fag, UiB
Kalfarveien 31, 5018 Bergen
Tlf 55586075, fax 55586130
Priv. C.Sundtsgt 36, leil 603, 5004 Bergen
Tlf 55230824 (p),90081052 (m)
e-post: john.meland@isf.uib.no

Layout: Saima Naz Akhtar
Trykk: Skipnes, i 1050 eksemplarer.

Forsideillustrasjon: A-Bomb Dome, Dordi Lea

IPPNW Central Office
727 Massachusetts Avenue
MA 02139-3323, USA
Tlf. 617-868-5050, fax 617-8682560
E-post: ippnwbos@ippnw.org
Ex.dir. Michael Christ: mchrist@ippnw.org

Hjemmesider

www.legermotatomvapen.no, www.ippnw.org

Medlemskontingent, priser:

Leger:	300,-
Studenter:	100,-
Postgirokonto:	3060 24 20376

Er du ikke medlem? Ta kontakt med medlemsansvarlig Sara Shah:
shah@legermotatomvapen.no

Tilgi - men glem aldri

John Gunnar Maeland

IPPNWs 20. verdenskongress fant sted i Hiroshima nesten nøyaktig 67 år etter at USA slapp den første atombomben over byen. For de mange deltakerne var det uunngåelig å tenke tilbake på denne skjebnesvangre dagen, da 140 000 av byens 350 000 innbyggere ble utslettet av én enkelt bombe. Hiroshima fremstår i dag som en åpen, moderne by, men hvor du enn går finner du fragmenter av det gamle Hiroshima tatt vare på som enkle minnesmerker. Byen har forpliktet seg til å holde vedlike kunnskapen om hvordan bysamfunnet i et glimt ble utslettet, slik at historien aldri vil bli gjentatt.

en evig flamme som først skal slukkes den dagen verden har kvittet seg med det siste atomvåpenet.

Det gjorde inntrykk å se hvordan forbipasserende japanere uten unntak stanset opp foran det sentrale minnesmerket og bøyde hodet i respekt. Stadige nye grupper av barn og ungdommer ble tatt med til fredsparken og museet og fortalt om hva som skjedde i 1945 og senere. Barna har fått sitt eget minnesmerke i Fredsparken, som et minne om Sadako Sasaki og andre barn som mistet sine liv som følge av atombomben. Sadako var to år da bomben sprang, men var uskadet fordi hun befant seg 1,7 km fra bomben. Som 12-åring fikk hun imidlertid leukemi og døde etter åtte måneders kamp mot sykdommen. Før hun døde, rakk hun å brette mer enn 1200 papirsvaner i håp om at dette ville gjøre henne frisk igjen. Ved foten av minnesmerket legges nå papirsvaner fra hele verden.

Holde historien levende

Når man vandret gjennom fredsparken mot den karakteristiske Abombekuppelen, var det ikke mulig å la være å se opp mot det punktet hvor atombomben ble utløst 600 meter over bakken kl 0815 den 6. august 1945. De mange beretningene fra hibakusha – overleverne etter atombomben – om hvor de var den fatale morgenen, hva de holdt på med og hvordan de opplevde eksplosjonen og timene etterpå, strømmer på. Noen av disse vitnet på

Inntrykksfulle omgivelser

Kongressen fant sted i Fredsparken, bare et steinkast fra episenteret for bombeeksplosjonen. Her oppbevares navnene på alle dem som mistet livet som følge av sprengningen, både dem som døde umiddelbart eller i de påfølgende ukene og månedene; men også dem som senere har dødd av senskader. Her brenner

konferansen, andre har fortalt eller skrevet ned sine historier for ettertiden. Mange hibakusha er nå døde og om ikke all for lang tid vil alle som fikk førstehåndserfaringer med atombomben være borte. Kongressens motto: Fra Hiroshima til kommende generasjoner var et uttrykk for byens klare målsetting om å holde disse historiene levende også i fremtiden.

Hevn er bortkastet energi

Under konferansen holdt Hiroshimas tidligere ordfører Tadaroshi Akiba et innlegg om visjonen om en verden fri for atomvåpen. Han fortalte om et møte mellom den amerikanske flygeren som i 1945 førte flyet som droppet atombomben over Hiroshima, og en av de overlevende hibakusha. Selv om amerikaneren forsvarte sin handling med å vise til krigens logikk, var han åpenbart svært berørt av dette personlige møtet og slapp ikke japanerens hånd så lenge de snakket sammen. De var enige om at det viktigste nå var å hindre en ny krig.

Akiba viste til den buddistiske innstillingen om at hevn er bortkastet energi. Mennesker

må søke sammen for en bedre verden. Han fant mange oppmuntrende trekk i tiden som ga håp om at visjonen for organisasjonen han ledet i mange år – Ordførere for fred – om en atomfriverden innen 2020 kunne bli en realitet. Akiba viste til FNs generalsekretær Ban Ki-Moons engasjement, president Obamas Praha-tale, en økende tilslutning fra ledere av verden byer og lokalsamfunn og presset fra de atomvåpenfrie landene. Særlig satte han sin lit til ungdommen som har en helt annen global innstilling enn tidligere generasjoner. Som påtroppende leder for Middle Powers Initiative – MPI - lovet han å gjøre sitt for å samle verdens land bak visjonen om en atomvåpenfri verden før det har gått 75 år siden de ble brukt mot Hiroshima og Nagasaki.

From Hiroshima to Future Generations

Dordi Lea

IPPNWs 20. verdenskonferanse ble avholdt i Hiroshima. Det skapte en spesiell atmosfære omkring konferansen siden Hiroshima var den første byen som ble bombet med en atombombe. Klokken 8.15 den 6. august 1945 smalt "Little Boy" ca 600 meter over byen. Bomben gikk av like over et sykehus og totalskadet 12 km² av byen og drepte over 30 % av byens befolkning, deriblant over 90 % av byens leger.

Personlige vitnemål

Med den historikken ble programmet også preget av foredrag av leger som hadde opplevd bomben selv enten gjennom å være overlevende eller å delta i hjelpearbeidet. Dr Tetsuya Oda er 91 år og var en av kirurgene som deltok aktivt i hjelpearbeidet etter Hiroshimabombingen. Han kunne fortelle at de følte seg veldig hjelpesløse og de hadde lite kunnskap om hvordan stråleskader utartet seg. De fleste offerene hadde massive brannskader som krevde kirurgisk behandling. Dehydrering var det som tok flest liv. Stemmene fra pasienter som spurte etter vann, fortalte Dr Oda, forfølger ham selv den dag i dag.

Dr Nobumasa Kimura var 8 år da bomben gikk av. Han bodde i et område hvor 90 % av befolkningen døde og var således blant de heldige. Han fikk selv føle effektene av bomben gjennom brannsår og stråleskader. Han sier at han de første årene etter bomben var veldig plaget av infeksjoner og var anemisk. Han har i sitt voksne liv jobbet innenfor psykiatrien hvor han også har hjulpet andre overlevende etter bombingene.

Et variert faglig program

Programmet var preget av

av en atomkring. Ellers var det flere foredrag som omhandlet strålingseffekter og studier gjort etter atomreaktorulykken i Fukushima i 2011. Etter disse innleggene fikk man en debatt om hvordan man skal stille seg til atomkraft. Leger fra ulike land i Afrika tok opp diskusjon om hvor vidt det bør bygges atomkraft, siden dette er på den politiske agendaen i deres hjemland.

ICAN – "International campaign to abolish nuclear weapons" ble også viet mye oppmerksomhet

og IPPNW sine kjernesaker ble presentert. Det ble også avholdt "workshops" med ulike tema for enhver smak.

Spennende sosialt program

Den norske delegasjonen bestod av fem leger og fire studenter. Foruten et rikt faglig

program i tre dager var det også et spennende sosialt program. Det startet med åpningssermoni med taler og underholdning fra et barneorkester. Kvelden etter ble det båtturen på Ginga med god bevertning. Siste kvelden var deltakerne invitert til en mottakelse av ordføreren og guvernøren i Hiroshima. Etter middagen var det en enkel, men gripende lysmarkering ved minnesmerket til helsearbeidere som mistet livet som følge av atombombesprengningen i 1945.

Dr Ira Helfand la fram et scenario for hva som ville skje dersom en atombombe ble sluppet over New York og konsekvensene

program i tre dager var det også et spennende sosialt program. Det startet med åpningssermoni med taler og underholdning fra et barneorkester. Kvelden etter ble det båtturen på Ginga med god bevertning. Siste kvelden var deltakerne invitert til en mottakelse av ordføreren og guvernøren i Hiroshima. Etter middagen var det en enkel, men gripende lysmarkering ved minnesmerket til helsearbeidere som mistet livet som følge av atombombesprengningen i 1945.

Nye og gamle koster i IPPNW

Bjorn Aht

Agendaen for styre og stell på IPPNW kongressene følger stadig det samme mønsteret med et møte for det utgående styret, et for det innkommende, og to møter i "International Council" (IC) rett før og rett etter selve kongressen. Møtene i IC er IPPNW's høyeste organ og er, for å være beslutningsdyktig, avhengig av at to tredjedeler av de stemmeberettigede landene er til stede. I IC drøfter og beslutter man om programvirksomheten for de neste to årene og foretar valg av presidenter, det internasjonale styret og dessuten to talspersoner for IC (s.k. "speakers").

For perioden 2012-14 valgte IC å ha fire IPPNW co-presidenter som er Robert Mtonga fra Zambia, Tilman Ruff fra Australia, Ira Helfand fra USA og Vladimir Garkavenko fra Russland. Gjennom det sikret vi at programmet for kampen mot håndvåpen ("Aiming for prevention") fortsatt blir styrt av Bob, ICAN og humanitære konsekvenser av atomvåpen blir sterkt representert av Tilman og Ira, og at

IPPNW fortsatt har en sterk posisjon i Russland og CIS-landene gjennom Vladimir. Det er god grunn til å ha store forventninger dette firkløveret. Som nye internasjonale studentrepresentanter ble Karin Harada fra Japan og Niloufar Rahim fra Nederland valgt av studentkongressen. I tillegg til vår videre satsing på atomvåpnedrustning, håndvåpen og studentene var det også rimelig bare et drøyt år etter Fukushima at IC vedtok at IPPNW også fortsatt skal ha faglig oppmerksomhet mot kjernekraft gjennom en egen faggruppe.

Styrevalget gikk rimelig som forventet med en god geografisk fordeling og en del nye folk.. Europeisk visepresident Lars Pohlmeier ble ny styreleder mens Wenjing Tao fra SLMK fortsetter som nestleder. Ved siden av henne og de to studentrepresentantene er det dessverre få av alle de utmerkede kvinnene i organisasjonen som stiller til valg. Det må vi ta som en utfordring framover. Men for all del, vår alles Saima Akhtar fortsetter som europeisk studentrepresentant og det har vi alle grunn til å være stolte av og glade for. Og helt til sist, Kati Juva fra Finland ble ny talskvinne for IC med undertegnede som hennes assistent.

På to hjul og asfalterte veier - fra Nagasaki til Hiroshima

Martin Mikkelsen

Sofie Paus

Siden første Bikes Against Nukes tour (BAN-tour) i 2006, har det i regi av Alex Rosen vært en tradisjon å ha en to ukers lang sykkelstur før hver verdenskongress, som ender i konferansebyen. I år var både avfartsby og destinasjon av en spesiell art. På årets nagasaki dag, 67 år etter at atomvåpen sist ble brukt i krig, syklet vi ut av Nagasaki by for å ta fatt på den 550 km lange asfalterte veien mot Hiroshima. Deltakerlisten var intet mindre enn imponerende – 36 aktivister fra 20 land på 5 kontinenter hadde satt av tid og svetteoverskudd til å delta på turen.

Halvannet år med planleggingsarbeid var nedlagt av Dr. Rosen og hans team for at

både sykkelieie, transport av bagasje, ruteplanlegging og overnatting skulle gå så plettfritt som mulig. Allikevel var turen tuktet på frivillighet, og det var forventet at alle kontinuerlig skulle bidra med matlaging, oppvask, lasting, rydding og å ta i et tak år det behøvdtes. Å samarbeide med vertskapet, altså japanere fra en helt annen kultur, viste seg å være en utfordring ikke bare før, men også under touren. Et annet forhold til tid, organisering og respekt ga opphav til en del frustrasjon underveis, men det ga også rom for uforglemmelige minner, gode vennskap og en del latterkramper.

Selv om etappene var på ambasiøse 6 til 10 mil om dagen, var det ikke nødvendigvis frasparkene, men varmen som var verst. I temperaturer opp mot 35 grader celsius (!) ble hjelmer og sykkelshortser fort gjennomsvette, mens hetebølgene sto tykt opp fra asfalten. Og mens vi nordmennene slet med varmen, slet mange av dem som var vant med disse temperaturene, med motbakkene. I ettertid er vel dette noe av det som får oss til å trekke på smilebåndene og tenke på hvor forskjellige forventninger deltakerne hadde. Men et par dager med monsunregn viste oss at vi ikke var så ulike allikevel, da alt kom til alt og vi var slitne, kalde og våte fra skinnet og ut, og vridde opp bagasjen og fant veien videre sammen.

Matbudsjettet var realitativt trangt, og til tider framsto nesten rasjoneringsregimet som uforenelig med de store fysiske utfordringene vi sto imot. Men med noen raske meldinger til NLA-styret i Norge, gjorde vi vårt og spanderte mat i to dager på hele gruppen. Og alle sammen var svært taknemmelige for at vi rike nordmennene avså det som for oss ikke var store skjerven.

Selv om syklingen ble lengre og mer enn intenst enn hva mange av deltakeren kanskje hadde sett for seg på forhånd, fikk vi allikevel tid til å møte et par ordfører og offentlige personer, aksjonere og presentere «Hibakusha worldwide»-utstillingen, møte aktivister vov engasjerte skoleelever, gi hverandre aktivistråd og delta på en formell, japansk konferanse for et grønnere Japan. Hibakusha worldwide-utstillingen spiller på en utvidelse av hibakusha-begrepet som på japansk betegner de overlevende etter atombombingene i andre verdenskrig til å omfatte alle offerene for atomvåpensprengninger – også de som lider etter testsprengninger og produksjonen av disse våpnene verden rundt.

BAN-tour

Når man er ung og bor så tett sammen over en reallt lang tidsperiode, er det umulig ikke å komme svært tett innpå hverandre. Det viktigste man sitter igjen med etter en slik tur er nok å bli så nært knyttet til så mange ulike personer fra så mange ulike verdenshjørner som på litt ulike måter jobber mot det samme du er opptatt av. Det må også sies at Japan, og spesielt nå i tiden etter Fukushima, nettopp var riktig arena for å vekke til livet engasjementet (hos undertegnede og mange andre aktivister) i atomspørsmålet igjen. Selvom den gjengse japaners fokus er knyttet mer mot kjernekraftverk, har hele Japans «oppvåkning» i atomspørsmålet nådd helt ned til grasrotsnivå. Vi møtte både skoleelever, blant dem noen overlevende fra Fukushima, og aktivister som siden

tsunamien i mars ifjor har overnattet ved et midertidig oppstoppet kjernekraftverk for å hindre videre ulovlig utbygging. Flere skulle nok sett at det ble enda mer aktivisme underveis, men med lange etapper, og lange pauser i den ytterste heten midt på dagen ble tidsskjemaet svært trang med tanke på dette. Det viktigste i mine øyne var allikevel de unike båndene som ble knyttet mellom deltakerne på selve touren, etter det vi opplevde sammen tror jeg disse er både seige og dyptgripende.

Snart begynner planleggingen av neste BAN-tour, og jeg rydder allerede i min mentale agenda for å gjøre plass til å delta på denne unike kombinasjonen av fysisk og aktivistisk fostring.

Verdien av Hibakusha

Odd Einar Erland

Fride Flatmo

Under IPPNWs' Studentkongress i Hiroshima nå i august ble vi introdusert for et nytt begrep som gikk igjen under hele konferansen og som på en god måte kan oppsummere hva denne konferansen handlet om: Hibakusha.

Det er ikke et begrep som er brukt her i Norge eller i verden generelt, men kommer spesifikt fra Japan etter en tragedie landet er alene om å ha opplevd, nemlig atombombingen av Hiroshima og Nagasaki ved slutten av andre verdenskrig. Utover i konferansen fikk vi derimot forståelse for at hibakusha er mye mer enn hva vi først trodde.

Så hvem er hibakusha? Opprinnelig betydde hibakusha en person som hadde overlevd atombombingen av Hiroshima eller Nagasaki, eller strålingen forårsaket av bombene. Mange lider fremdeles av blant annet tretthet rundt den tiden på året da bombene ble sluppet, kreft og brannskader. I tillegg kommer sterke mentale og følelsesmessige påkjenninger, som ikke er blitt bedre av fordømmene mange hibakusha er blitt utsatt for. En vanlig forestilling var at stråleskadene var arvelige eller smittsomme, noe som førte til sosial utstøtning av ofrene. En del hibakusha har forståelig nok vært aktive i arbeidet mot atomvåpen. Blant annet har de passet på å fortelle yngre generasjoner om opplevelsene sine. Et godt eksempel er Dr. Masako Nakamoto, som trosset den uvanlige heten i Japan denne sommeren for å fortelle oss sin historie. Hun var selv tilstede da atombomben falt over Hiroshima og deltok i hjelpearbeidet i de kaotiske timene og dagene etter katastrofen. Som følge av denne opplevelsen bestemte hun seg for å studere medisin for å kunne fortsette å hjelpe ofrene av bomben. Som vi skal se er noe av det viktigste vi kan gjøre i arbeidet mot atomvåpen å ta vare på og videreformidle disse historiene.

Under studentkongressen ble en spennende ny plakattstilling åpnet. Den har tittelen "Hibakusha Worldwide" og forsøker å belyse alle de glemte konsekvensene ved atomvåpen. I Norge tenker nok mange at atomvåpenspørsmålet er gammelt nytt. Den kalde krigen er jo over! Hva er der igjen å kjempe mot? Sannheten er at dette er høyst aktuelt. Prosessen for å lage atomvåpen er lengre og mer innviklet enn mange innser. Det hele starter med gruvedrift på uran. Dette radioaktive grunnstoffet er nødvendig for både atomvåpen og atomkraft. Urangruver finnes mange steder i verden, men mye av verdens uran kommer fra land som ikke har en høy HMS-standard, som for eksempel Niger. Gruvearbeiderne mangler sikkerhetsutstyr, og i mange tilfeller etterlates det radioaktive avfallet fra gruvedriften usikret og blir dermed en konstant fare for lokalsamfunnene. Skrekkeksemlene er for mange til å ramse opp her, men noe av det verste er kanskje såkalte "uranium tailings", radioaktivt støv som er igjen etter gruvedriften. Dette støvet kan føres lange veier med vinden og kan også havne i vannveier og vannkilder.

Helseskandaler som følge av urangruvedrift er ikke begrenset til utviklingsland. Eksempler er Elliot Lake i USA og land som tilhører urfolk i både USA og Canada, blant annet Black Hills, Shiprock og Spokane-reservatet. Også her har arbeidere fått lungekreft som følge av radongass, og grunnvann, annen natur og lokalsamfunn har blitt utsatt for radioaktivt materiale.

Det er ikke bare gruvedrift og videre prosessering som er skadelig for mennesker. Før et atomvåpenarsenal kan ferdigstilles, trengs det testsprengninger. Historisk har ikke disse heller blitt utført ansvarlig. I forbindelse med disse har arbeidere og lokalbefolkning blitt utsatt for uforsvarlig store mengder radioaktiv stråling. Store områder har blitt ubeboelige eller risikable å oppholde seg i på grunn av radioaktivt nedfall.

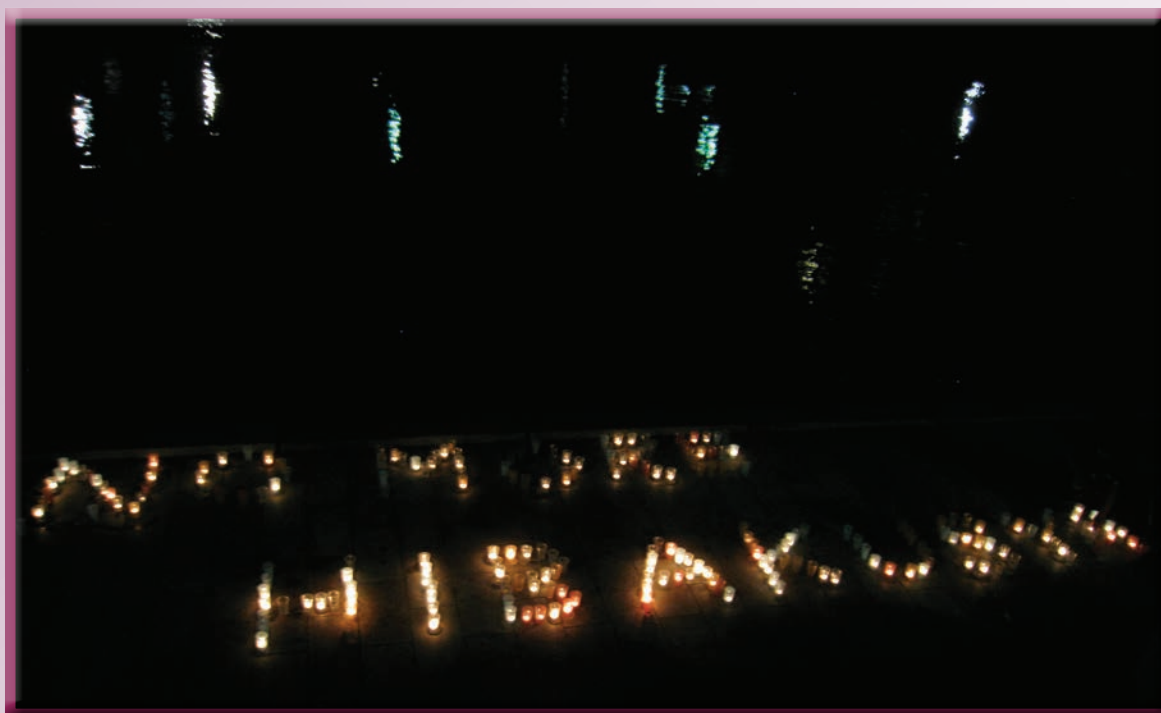
Hibakusha Worldwide har som mål å vise at selv ubrukte atomvåpen utgjør en trussel mot menneskeheten og miljøet (utover enorme kostnader og fare for å havne på avveie). Det er ikke bare de som var i Hiroshima eller Nagasaki som er utsatt for radioaktiv stråling, og som lider for det den dag i dag. Derfor mener vi som mange andre at begrepet hibakusha bør utvides til alle som har blitt påvirket av stråling fra atomvåpenenes produksjonsvei – den såkalte ”nuclear chain” – fra urangruver gjennom prosessering, produksjon og testing til selve bruken av atomvåpen. Det bør bli mer fokus på dem, hva de har opplevd, helsen deres og hva de tenker og ønsker når det gjelder atomvåpen.

Hvorfor er dette så viktig? Atombombene over Hiroshima og Nagasaki ble sluppet i 1945. Det betyr at alle førstegenerasjonshibakusha (barn av de som opplevde atombombingene kalles gjerne andregenerasjonshibakusha osv.) er minst 67 år gamle i 2012, og de som var gamle nok til å kunne fortelle skikkelig om det de opplevde er enda eldre. I tillegg vet vi at radioaktiv stråling har svært negativ virkning på kroppen. Vi trenger flere som vil fortelle om sine opplevelser. Budskapet når bedre frem når det kommer direkte fra en som har fått kjenne

effektene av atomvåpen på kroppen.

Hibakusha gir kampen mot atomvåpen mer vekt, noe den trenger med tanke på hvor lite truende verdens atomvåpenarsenal oppleves av folk i dag. Bevegelsen vil også få et mer menneskelig ansikt, som det er lettere å relatere til. Dette vil selvfølgelig ikke si at vi bør appellere til sentimentalitet, skyldfølelse eller frykt. På konferansen ble det sagt: “If you want someone to agree with you, touch their brain. If you want them to take action, touch their hearts.” For å kunne drive en ærlig kampanje for å endre kunnskapsnivå og holdninger, og effektivt inspirere folk til aksjon, er det viktig å nå både ”hjerter og hjerner”.

Hovedbeskjeden fra konferansen er klar: bruk hibakushaene og deres historier i kampen mot atomvåpen. Hør på dem, og videreformidle det de har å si. De står på vår side. Fremfor alt ikke la det de har erfart gå i glemmeboken. Vi som kjemper mot atomvåpen har et ansvar for dette. Atomvåpenspørsmålet er i aller høyeste grad aktuelt, som de mange ”nye” hibakusha fra hele verden vitner om.

1.

2.

3.

4.

5.

Verdens- kongressen i bilder

1. Utstilling i Peace Memorial Park

2. Tordis og Reidar Sørensen lærer å brette fredstraner

3. Viktig med Sushi når en er i Japan

4. BAN syklistene med sin "Hi-bakusha Worldwide" aksjoner i Nagasaki før avpedaling

5. Fredstranelykt

6. Våte, men lykkelige i varmen

7. BAN-tour deltagere har pause på ferden

8. BAN-syklistene blir hyllet ved ankomst i Hiroshima

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

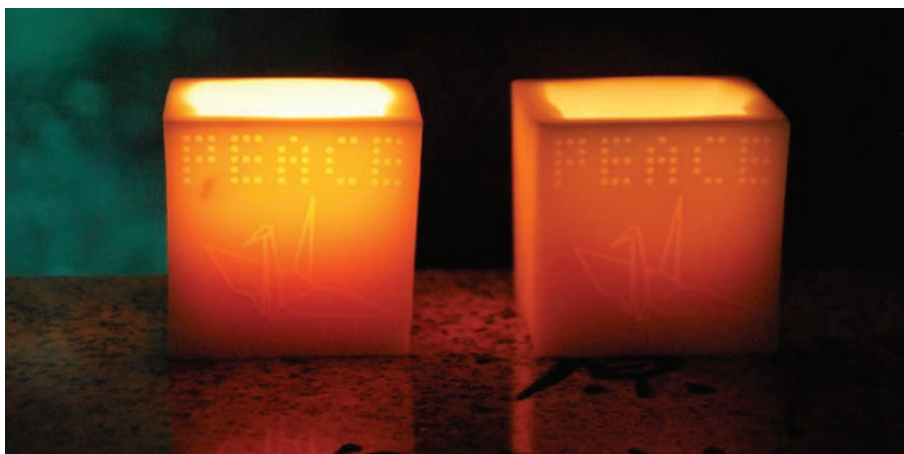
13.

14.

15.

15.

Verdens- kongressen i bilder

9. Tegninger fra barn i Hiroshima
10. Hiroshima by etter bomben i miniatyr
11. Fredstraner i lange baner
12. Lysseremoni og avslutning av ICAN konferansen foran dommen
13. Fornøyde konferansedeltagere
14. Oppføring av Japansk kulturhistorie
15. Det ultimate målet
16. Håp tennes

Medlemsbladet gjennom

30 år

John Gunnar Maeland

Et snaut halvår etter oppstarten fikk de til da 700 medlemmene av Norske leger mot atomkrig det første informasjonsbladet, et beskjedent hefte på 16 sider laget ved hjelp av skrivemaskin, saks og lim. Undertegnede var redaktør og fikk mangfoldiggjort bladet på Universitetet i Bergens hustrykkeri til en rimelig pris. Etter en klistrejobb med navneetiketter og sortering etter postnummer, var bladene klar for transport til posten. Jobben ble en nyttig øvelse i tallforståelse og tålmodighet for 6-8 åringene som var engasjerte som hjelpere. Lønningen deres var boller og saft.

Spranget er stort til dagens produksjonsteknikk, som i sin helhet foregår elektronisk fra bidragsytere, via redaktør til trykkeri. Den sparte arbeidsinnsatsen på logistikksiden kan heller brukes til et forbedret innhold. Medlemsbladet har da også kontinuerlig utviklet seg i positiv retning gjennom de tre tiårene, layoutmessig så vel som hva gjelder innholdet.

Et speil for historien om atomvåpenmotstanden

Ved å bla igjennom gamle numre av medlemsbladet, kan en følge foreningens aktiviteter, den internasjonale antiatomvåpenbevegelsen og nedrustningsarbeidets opp- og nedturer gjennom de siste 30 årene. NLA vokste raskt og allerede ved foreningens første landsmøte i september 1983 hadde hver 10. norske lege og medisinske student sluttet seg til foreningen. Tilsvarende tilstrømning skjedde til nasjonale legeforeninger i en rekke land. Våren 1983 talte den internasjonale legeforeningen IPPNW 27 nasjonale grupper med et samlet medlemstall på 35 000. Dessuten ble det i Norge og andre land dannet andre nasjonale profesjonsforeninger mot atomvåpen og for fred, blant sykepleiere, lærere, psykologer, ingeniører og mange andre. Gjennom klipp fra andre publikasjoner gjenspeilte medlemsbladet denne utviklingen. Fyldige referater fra nasjonale og internasjonale møter utfylte bildet av de brede engasjementet i sivilsamfunnet for

atomvåpenspørsmålet.

Faglig informasjon

Men medlemsbladet har også brakt faglig informasjon om ulike aspekter ved kjernefysiske våpen, som atomtrusselens innvirkning på barn og unges psykiske helse, klimatiske forstyrrelser i kjølvannet av en atomkrig, elektromagnetisk puls og risikoen for at atomkrigen startes ved et "uhell". Et eget nummer våren 1985 ble viet etiske problemer ved atomvåpen og atomopprustning, basert på innlegg holdt på landsmøtet i 1984.

Senere har mange tema blitt utførlig behandlet: stjernekrigsprogrammet SDI; atomalderens psykologi; atomprøvesprengningene og prøvestansavtalene; langtidseffekter av kjernefysisk stråling; ikkevold; fredsmedisin; atomenergi; atomterrorisme; jodprofylakse ved strålingsulykker; utarmet uran; medisinsk fredsarbeid; helseeffekter etter Tsjernobylulykken; konvensjon mot atomvåpen; høyanriket uran i sivil sektor; håndvåpen; atomvåpenfrie soner; thoriumkraftverk; kjernevåpenfysikk, klimaendringer som følge av atomvåpenbruk.

I de senere årene har medlemsbladet presentert tekster fra Lær om atomvåpen, et omfattende internettbasert læreprogram som er oversatt og bearbeidet fra svensk (www.atomvaepen.no).

Nyhetsaker

Medlemsbladet har også hatt løpende omtale av og kommentarer til aktuelle nedrustningsspørsmål og sikkerhetspolitikk; ulike initiativ fra fredsbevegelsen nasjonalt og internasjonalt; bokanmeldelser; debattinnlegg og meldinger fra styret. Aktualitetsstoffet har fått en mer fremtredende plass i de senere årene, mens debattpregede innlegg fra medlemmer og andre er det blitt mindre av.

Nobelprisen – et vannskille

Et stort formatmessig sprang kom i april 1986, da bladet kom i større format og med profesjonell layout i anledningen Nobelpristildelingen til IPPNW i desember 1985. Dette nummeret inneholdt talene

til Nobelkomiteens formann Egil Aarvik og de to mottakerne, Jevgenij Tsjasov og Bernard Lown, oversatt til norsk. Bladet dekket også den blandete mottakelsen tildelingen fikk i mediene drevet frem av enkeltpersoner som ønsket å bruke anledningen til å kritisere Sovjetsamveldet for brudd på menneskerettighetene.

Studentene overtar

Redaksjonen i Bergen ble etter hvert utvidet til flere medlemmer, ikke minst kom engasjerte medisinstudenter til som likte denne konkrete og kreative arbeidsoppgaven. Det nye formatet ble beholdt, men økonomien tvang for en periode redaksjonen tilbake til "klipp og lim"-metoden. Men så kom datarevolusjonen for fullt, med tekstbehandling og elektronisk formattering gjort på personlige computere. I 1987 kom det første nummeret produsert på foreningens egen Mac, en stor investering for NLA som ga god avkastning i påfølgende år. Resultatet var stadig forbedring i medlemsbladets utseende og stoffpresentasjon. En siste ansiktsløftning kom med nr 1-2010 da bladet for første gang ble trykket i farger.

Denne teknologiske utviklingen bidro også til at det praktiske redigeringsarbeidet fra begynnelsen av 1990-tallet helt ble overtatt av studentene. Ansvaret lå lenge i Bergen, men har senere vandret mellom Oslo, Trondheim og Bergen. Styret har hatt det formelle redaktøransvaret, og styremedlemmer har også vært viktige bidragsytere til innholdet, mens studentredaktørene har stått for produksjon, layout og kontakt med trykkeriet. I tillegg har mange studenter bidratt med innlegg, referater fra internasjonale møter og egne aktiviteter. Alt i alt har dette samarbeidet fungert på en utmerket måte.

Trenger vi fortsatt medlemsbladet?

I NLA's første år ble det opprettet et system med fylkeskontakter for å stimulere til lokale grupper av leger mot atomvåpen. Etter hvert opphørte dette systemet, og NLA har senere vært drevet av styret med støtte i rådet. I tillegg til det årlige landsmøtet, har man årlig arrangert et åpent desembermøte i Oslo i samband med fellesmøtet mellom styret og rådet. Fremmøtet til disse møtene har dessverre vært avtakende, til tross for aktuelle tema og interessante innledere. Dette er en generell erfaring fra organisasjonslivet og ikke nødvendigvis et tegn på sviktende oppslutning blant medlemmene, noe et stabilt medlemstall også tyder på.

Medlemsbladet er fortsatt styrets viktigste talerør mot medlemmene, selv om NLA i flere år har hatt sine egne hjemmesider på internett (www.legermotatomvapen.no). Det elektroniske mediet har mange fordeler, som muligheter for jevnlig oppdatering, bruk av visuelle presentasjoner, lenker til andre nettsider og muligheter for debatt og innspill fra alle lesere.

De nyeste sosiale mediene byr på enda bedre måter å kommunisere og aktivisere på, noe ikke minst ungdommen finner naturlig å bruke. NLA bør også utnytte disse nye kanalene bedre. I fremtiden.

Man kan derfor stille spørsmål ved om NLA fortsatt trenger et fysisk medlemsblad i en tid da trykte medier er i tilbakegang til fordel for nettbasert kommunikasjon. Selv er jeg ikke i tvil om at det å få tilsendt et tiltalende og informativt blad tre ganger i året, bidrar vesentlig til medlemmenes fortsatte interesse for saken vår. Jeg håper og tror at bladet blir satt pris på som et synlig uttrykk for at leger fortsatt engasjerer seg i en av de viktigste sikkerhetsspørsmålene for vår klode.

Nytt fra
NORSKE LEGER MOT ATOMKRIG
INTERNATIONAL PHYSICIANS FOR THE PREVENTION OF NUCLEAR WAR

Årg. 5, nr. 1.

Mars -87

Tema: SDI

NLA´s begynnelse

Kjirsten Osen

På redaktørens oppfordring skriver jeg her litt om NLA's begynnelse og grunnen til at jeg ble – og er – medlem.

I slutten av 1970 åra, da den kalde krigens atomfrykt var på sitt høyeste, dannet leger i Oslo en uformell studiegruppe med medisinske virkninger av ABC-våpen som tema. Grunnen til at jeg ble med var vel egentlig at søsteren min var gift med lederen i Sivilforsvaret som forberedte samfunnet på atomkrig, mens jeg var gift med en tidligere krigsflyger som ikke ville ha flere kriger.

ABC-gruppa hadde møter i det nye Institutt for allmennmedisin, i toppetasjen til gamle Røde Kors Sykehus, under ledelse av professor Christian Borchgrevink. I 1981 holdt vi et åpent møte Atomkrig i medisinsk perspektiv i Universitetets Gamle Festsal. Vi hadde også en studiegruppe med barns angst for atomkrig som tema og med barnepsykiaterne Anne Grieg og Hilchen Sommerschild som ressurspersoner. Gruppen arrangerte en åpen liten teaterforestilling med innleide aktører.

IPPNW-studenter oppfører "Bomber" i en av Moskvas parker under verdenskongressen i 1987.

Selv om IPPNW var blitt stiftet allerede i 1980, nølte vi helt til 1982 før vi organiserte oss som Norske leger mot atomkrig. Ordet "krig" ble valgt for ikke å støte bort kolleger som mente atomvåpen var nødvendig for å avskrekke krig. Stiftelsesmøtet 9. oktober 1982 ble holdt på Patologisk avdeling, Rikshospitalet, med blant andre Hans Prydz i spissen. Første NLA leder ble Einar Kringlen som i likhet med Alexander Pihl hadde reist land og strand rundt med foredrag om atomvåpen. Informasjonsheftene deres finnes fortsatt i NLA's samling.

Demonstrasjon utenfor Pakistans ambassade etter atomtesten i 1998. NLA's gamle banner FOR PRØVESTANS er igjen i bruk.

Foreningen fikk en litt nølende start. Sentralt sto opprettelsen av legekontakter i alle fylker. Fylkeskontakten i Telemark, Bjørn Hilt, er i dag med i ledelsen både av NLA og IPPNW. Første nummer av medlemsbladet kom i 1983 med John Gunnar Mæland som redaktør! Så høsten 1985 ble vi plutselig verdens sentrum med Nobels Fredspris til IPPNW (Fig.1). SAS hotellet ble sekretariat. Foruten et stort følge fra IPPNWs Central Office i Boston, kom det 200 leger til Oslo, med behov for privat innlosjering. Det ble plassmangel i Universitetets Aula ved prisutdelingen, som måtte overføres til storskjerm i Gamle Festsal, og

ved middagen på Grand, som ble supplert med en uformell festmiddag på Holmenkollen restaurant (sponset av en bank i Oslo-området).

Det ble mediastorm og demonstrasjoner mot at IPPNWs sovjetiske co-president Jevgenij Tsjasov skulle være med å motta fredsprisen, sammen med Bernard Lown. En komplett samling av avisutklipp (nok til å fylle flere store ringpermer) med en tilhørende forskningsrapport "Hvem setter premissene" er tilgjengelige i NLAs arkiv på Riksarkivet. Men NLAs medlemstall røk opp til ca 1600, medlemsbladet fikk nytt format, og Odd Steffen Dalgard, som var leder det året, skaffet oss kontor på loftet i Medisinsk Selskap i Drammensveien. Og vi fikk betalt sekretær, sykepleier Helle Eide Eitvang.

På den tiden demonstrerte vi ved de respektive ambassader og skrev protestbrev til vedkommende lands toppleder for hver atomtest (Fig. 2). I 1987 reiste en stor delegasjon til IPPNWs verdenskongress i Moskva, der norske studenter oppførte sitt utendørs spill Bomben (Fig.3). Gorbatsjov lyttet til legene, og han og Reagan ble nesten enige om å avskaffe atomvåpen. Men Reagans fantasier om stjernekrig (datidens rakettskjold) kom i veien. Sjansen til å avskaffe atomvåpen bød seg igjen ved den kalde krigens slutt, men også da ble muligheten skuslet bort.

NLA fortsetter allikevel ufortrødent sitt arbeid, og jeg henger fortsatt med på lasset. NLA er blitt en sentral del av livet mitt og jeg er takknemlig for at jeg får lov til å bruke NLAs plattform i kampen for en atomvåpenfri verden. Atomvåpen blir nok ikke avskaffet i min levetid, men jeg håper mine

barnebarn får oppleve det. Hvis det ikke snart skjer, er det fare for at det verken blir flere muligheter eller flere generasjoner.

Bildet er tatt hjemme hos Odd Steffen Dalgard, NLAs formann, den dagen det ble kjent at IPPNW hadde fått Nobels fredspris 1985. Odd Steffen sees i midtre rekke sammen med sin hustru Ragnhild. De er flankert av (regnet nedenfra fra v.) Helvi Holm Samdal, Alexander Pihl, Kirsten Osen, ukjent, Eiliv Lund og Helge Waal (Foto Dagbladet.)

**International Congress on the
Social and Health Effects
of the Global Arms Trade**

May 30 - June 2, 2013
Villingen-Schwenningen/Germany

Døråpneren?

Torbjørn Graf-Hugo

4-5 mars neste år planlegger Utenriksdepartementet en konferanse om de humanitære konsekvensene av atomvåpen. Er dette døråpneren for en prosess som leder til et forbud mot atomvåpen?

I løpet av bare et par år har vi sett et tydelig skifte i den multilaterale debatten om atomnedrustning - bort fra den tradisjonelle rustningsdebatten og henimot et sterkere fokus på de humanitære konsekvensene av atomvåpen. Dette har foregått både innenfor og utenfor det etablerte nedrustningsmaskineriet. Vendepunktet kan sies å ha kommet under Ikkespredningsavtalens (NPT) 8. tilsynskonferanse i mai 2010, da det for første gang i NPT-sammenheng ble referert til atomvåpenes katastrofale humanitære konsekvenser. Dette ble også nevnt to ganger, men uten at dette ble fulgt opp av konkrete handlingspunkter. Man nøyde seg med å erklære realitetene. Det var likevel et viktig bidrag til å endre diskursen i den multilaterale debatten.

Et annet viktig bidrag kom i november 2011, da den internasjonale bevegelsen av Røde Kors og Røde Halvmåne vedtok en historisk resolusjon på sitt internasjonale rådsmøte (Council of Delegates) i Genève. Resolusjonen tok utgangspunkt i de humanitære aspektene ved atomvåpen og oppfordret konkret alle nasjonale bevegelser om å jobbe for at deres respektive myndigheter anerkjente nødvendigheten av å forby og eliminere alle atomvåpen. Resolusjonen ble vedtatt uten votering, og britisk Røde Kors var den eneste nasjonalforening som uttrykte skepsis til resolusjonen.

En tredje milepæl i etableringen av en humanitær tilnærming til atomvåpen kom i mai 2012, da 16 land, herunder Norge, gikk sammen om et felles innlegg under det første forberedende møtet til den neste tilsynskonferansen i NPT. Innlegget hilste velkommen språket om humanitære konsekvenser i sluttdokumentet fra NPT i 2010, men kom ikke

med spesielt mye nytt hva gjaldt substans. Det som imidlertid ble sneket inn var ordet 'forby' (outlaw). Og selv om språket rundt dette var vagt, så lirket det debatten enda et lite stykke fremover. Det viktigste med innlegget var imidlertid at det brakte sammen en tverregional gruppe av land som alle delte synet på at atomvåpen er uakseptable av humanitære grunner.

Det som også gjorde at det humanitære sporet fikk ekstra stor oppmerksomhet under NPT-møtet i mai var at den daværende norske utenriksministeren, Jonas Gahr Støre, kun noen uker tidligere hadde brukt talerstolen i Stortinget til å informere om at Norge ville organisere en konferanse om de humanitære konsekvensene av atomvåpen i løpet av våren 2013. Dette fikk enorm oppmerksomhet i sivilsamfunnet og virket ha en sterk vitamininnsprøytende effekt. Men hva var grunnen til det? En konferanse om humanitære konsekvenser av atomvåpen er ikke i seg selv noe som bringer oss nærmere en verden uten atomvåpen? Kunne ikke Norge invitert til en konferanse for å starte forhandlinger om et forbud mot atomvåpen isteden?

Det korte svaret på det er nei. Slik fungerer ikke internasjonal politikk. Norge er med i en forsvarsallianse som fremdeles har atomvåpen som del av sin strategi, og selv om vi ikke hadde vært det, så ville et slikt initiativ fått store politiske ringvirkninger. Som erfaringene fra tidligere nedrustningsprosesser har vist, er det vanskelig å få i gang frittstående forhandlingsprosesser uten at en kritisk masse av land støtter opp om det. Og denne kritiske massen har foreløpig manglet, delvis på grunn av den begrensende effekten NATO har på medlemslandenes politiske frihet på dette området, men også fordi flere av de andre grupperingene som tilsynelatende støtter forhandlinger om et forbud (f.eks. Den alliansefrie bevegelse) også er hemmet av å ha atomvåpenstater i egne leire.

For et land som Norge betyr det at dersom man ønsker å gå i bresjen for å få på plass et forbud mot atomvåpen, så må man gå noen omveier. For det først må den begrensende effekten av NATO-medlemskap dempes, noe som best gjøres ved å øke antallet medlemsland som anser forbud som veien å gå. Dersom eksempelvis Norge, Danmark, Tyskland, Nederland, Belgia og Spanias samlet gir uttrykk for at det er på tide å forhandle frem et forbud mot atomvåpen, så vil ikke lenger NATOs usynlige jantelignende bånd være sterke nok til å holde dem tilbake. Det er mer enn nok visjoner i NATOs strategiske konsept til å hevde at et forbud mot atomvåpen bidrar til å oppfylle alliansens mål om en verden uten atomvåpen.

For det andre må det skapes en arena hvor interesserte land kan snakke sammen og bygge tillit uten at diskusjonen holdes tilbake av de som vil minst. For å få til det må man sørge for at de progressive landene har kontroll på agendaen, men også at den tematiske rammen er tilstrekkelig ufarlig. Dersom man legger lista for høyt før den nødvendige tilliten og gruppedynamikken er på plass (eksempelvis inviterer til et møte for å snakke om et forbud mot atomvåpen) vil det kunne resultere i politiske kostnader som enkeltland vil ha vanskelig for å akseptere. Plutselig kan statsbesøk bli avlyst eller bistand bli kuttet. Derfor må den tematiske rammen for et slikt møte være politisk uangripelig.

Til stor begeistring for mange i sivilsamfunnet, ikke minst den internasjonale kampanjen for et forbud mot atomvåpen (ICAN), fyller den planlagte konferansen i Oslo i mars 2013 begge disse kriteriene. Det er en arena for å bygge tillit og gruppedynamikk innenfor en tematisk ramme som det er vanskelig å være kritisk til. Så lenge det bare snakkes om de humanitære konsekvensene av atomvåpen, uten at

man kommer inn på verken løsning, prosess eller sågar folkerettslige forpliktelser, så er den politiske kostnaden ved å delta minimal.

Så er spørsmålet: Er denne konferansen en døråpner til en forhandlingsprosess, eller er den et sidespor? Svaret på det avhenger i stor grad av hvem som til slutt deltar på møtet, og hvordan det følges opp i etterkant. Når det gjelder deltakelse, så er det spesielt viktig at det kommer mange NATO-land, samt at det er god representasjon fra land som allerede er parter til regionale forbudsavtaler (atomvåpenfrie soner). Så kan man se for seg at ett eller flere land i løpet av møtet i mars informerer om at de vil invitere til

et oppfølgingsmøte, og at det neste møtet skal handle om respons, om hva man gjøre for å sikre at disse humanitære konsekvensene aldri blir en realitet. Og da er snøballen i gang, og det skapes en egen dynamikk som kan gjøre at ting skjer raskt.

Dersom møtet i mars derimot ender opp som en diskusjon om fordeler og ulemper ved et forbud, om en prosess bør føres innenfor eller utenfor FN, om betydningen av ICJ sin rådgivende uttalelse fra 1996, eller om andre spørsmål det er stor uenighet om, er det fare for at konferansen ender opp som et sidespor. For at møtet skal kunne fungere som en døråpner for en prosess er det viktig at det bygges tillit og enighet om målet, og at man ikke tar for seg de vanskelige spørsmålene før en prosess faktisk er i gang. Det eneste man trenger enighet om, er at noe må gjøres, og at atomvåpen er uakseptable fra et humanitært ståsted.

Så er det som nevnt også avgjørende, dersom denne prosess-snøballen skal begynne å rulle, at et tilstrekkelig antall NATO-land støtter opp om arbeidet, samt at de atomvåpenfrie sonene får en mer

fremtredende rolle. Utfordringen for sivilsamfunnet er derfor todelt: For det første må det drives intenst kampanjearbeid på nasjonalt nivå i et strategisk utvalg av NATO-land for å sørge for at disse landene har politisk ryggdekning for å begi seg ut på en prosess hvor de politiske kostnadene er uoversiktlige. For det andre må det drives lobbyarbeid blant diplomater for å sørge for at de atomvåpenfrie sonene får en mer fremtredende rolle i denne prosessen enn de har i det eksisterende multilaterale nedrustningsmaskineriet. Dersom sivilsamfunnet lykkes med dette, kan de neste tre-fire årene bli svært spennende for alle oss

som er opptatt av å nå målet om en atomvåpenfri verden.

Torbjørn Graff Hugo er rådgiver på atomvåpenspørsmål ved ILPI (International Law and Policy Institute, Oslo). Han har en mastergrad i freds- og konfliktstudier, og har flere års erfaring med nedrustningsarbeid, bl.a. fra FN og UD.

Kontroll med våpenhandel

Kjirsten Osen

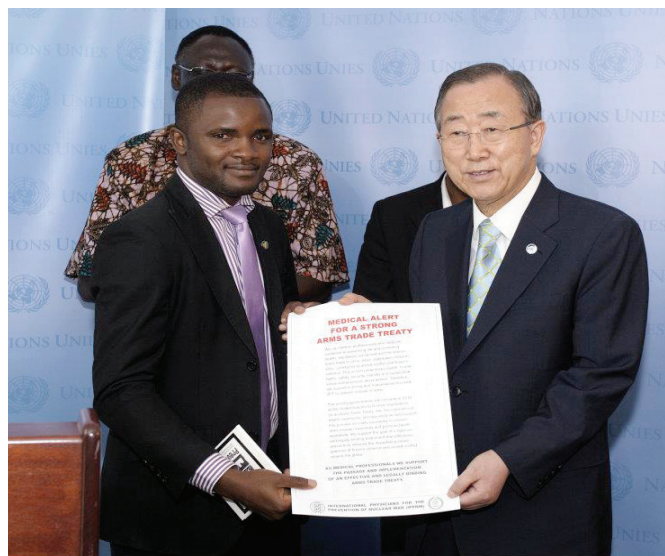

Artikkelen redegjør for to parallelle, men innbyrdes uavhengige internasjonale prosesser i FN-regi for kontroll med våpenhandel, ATT og UNPoA, som begge støttes av IPPNW og har som mål å spare mennesker for lidelser som følge av væpnet vold.

Medical Alert. I sommer hadde NLAs hjemmeside en link til IPPNWs Medical Alert som samlet underskrifter fra helsepersonell på en appell til FN-forhandlingene 2.- 27. juli 2012 om en sterk Arms Trade Treaty (ATT). Appellen fikk 1700 underskrifter fra 58 land, hvorav 259 fra Norge, nest best etter Mongolia, men på langt nær tilfredsstillende tatt i betraktning den enorme helsebelastningen som væpnet vold utgjør verden over. IPPNW var sterkt representert på konferansen, også med et seminar ledet av leger fra IPPNW Nigeria. Den 3. juli ble underskriftene overlevert til FNs generalsekretær Ban Ki-moon av dr. Ogebe Onazi, Nigeria (Fig.1), i en seremoni der det også ble overlevert underskrifter fra andre organisasjoner/grupperinger. Ban Ki-moons tale "World is overarmed and peace is underfunded" er lagt ut på NLAs hjemmeside.

ATT, Arms Trade Treaty, er ment å være en global, juridisk bindende og omfattende avtale for kontroll

med all internasjonal handel med konvensjonelle våpen, ikke bare småvåpen. Ikrafttreden krever ratifikasjon fra 65 stater. Optimismen på konferansen i juli var stor da utkastet til en avtale A/CONF.217/CRP.1 (finnes på Google.com) ble lagt frem på konferansens nest siste dag. Skuffelsen var desto større da USA, en av verdens ledende våpenprodusenter, på konferansens siste dag bekjentgjorde at de, som

Dr. Ogebe Onazi, IPPNW Nigeria, overrekker Medical Alert med 1700 underskrifter fra helsearbeidere til FNs generalsekretær Ban Ki-moon 3. juli 2012.

Internasjonalt

de eneste, trengte mer tid til å vurdere forslaget, som dermed falt. – Men sivilsamfunnets forkjempere for avtalen i mer enn seks år, med fire forberedende konferanser, går ufortrødent videre. Det planlegges en resolusjon i FNs førstekomité nå i høst med forslag om å arrangere en siste konferanse om ATT 18. - 28. mars 2013.

UNPoA, FNs Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade of Small Arms and Light Weapons in all its aspects, er fra 2001. Dens andre tilsynskonferanse ble avviklet 27. august – 7. september 2012. UNPoA er en frivillig, dvs ikke juridisk forpliktende avtale mellom nasjonene om å prøve å finne løsninger på den illegale handelen med småvåpen og lette våpen, samt å forebygge væpnet vold internt i landene. Selv om UNPoA har måttet dele oppmerksomhet med ATT, er en implementering av den ytterst viktig for å forebygge de dødelige konsekvensene av illegal våpenhandel og av våpen som allerede er i sirkulasjon, for eksempel etter interne konflikter. Avtalen er et tilkjempet kompromiss og den kunne vært bedre, men hovedproblemet som først må løses

er den sviktende implementering av allerede vedtatte målsettinger, som for eksempel grensekontroll, utveksling av teknisk informasjon, samt merking og sporing av våpen.

IPPNW har i mange år gjennom sitt program Aiming for Prevention, vært sterkt inne i arbeidet for kontroll med våpenhandel på humanitært grunnlag, både gjennom ATT og UNPoA. Koordinator er Maria Valenti ved IPPNW's Central Office. Afrikanske leger, som føler problemet på kroppen, er særlig aktive. Også NLA støtter saken og har i mange år, men med magert utbytte, prøvd å skaffe økonomisk støtte til IPPNWs prosjekter fra det offentlige Norge, som for øvrig er meget positive både til ATT og UNPoA. - IPPNW var i 1998 med på å stifte International Action on Small Arms (IANSA), et nettverk av 800 NGOer, som IPPNW nå leder. I et felles brev fra IPPNW og IANSA til UNPoAs tilsynskonferanse 2012 henvises det til WHO's erklæring i 1996 om at "Vold er et av verdens fremste folkehelseproblemer", og det etterlyses forskning på risikomomenter for væpnet vold og effekter av skuddskader etter samme prinsipper som annen forskning på folkehelse.

 i can TRUE STORY! And there is almost twice as many in the whole world.
International campaign to abolish nuclear weapons JOIN THE CAMPAIGN FOR A GLOBAL BAN ON NUCLEAR WEAPONS.
 facebook.com/icanw.org

Droppbomben.no

Korsten Osen

Røde Kors og Røde Halvmåne bevegelsens vedtak om å arbeide for et forbud mot atomvåpen har gitt ny energi til hele anti-atomvåpen bevegelsen. Norges Røde Kors selv starter den 27. oktober 2012 en landsomfattende underskriftskampanje. NLA's medlemmer i alle fylker oppfordres til på ulike vis å gi sin støtte til kampanjen. Følg med på www.droppbomben.no.

Røde Kors og Røde Halvmåne bevegelsens historiske vedtak 26. november 2011 om å arbeide for et forbud mot atomvåpen på rent humanitært grunnlag ble sitert i årets første utgave av NLA's medlemsblad. I resolusjonen heter det at Røde Kors "legger til grunn de uoverskuelige menneskelige lidelser som vil følge av enhver bruk av atomvåpen, mangelen på enhver adekvat humanitær hjelp, og det absolutte imperativ i å forebygge slik bruk." På NLA's jubileumskonferanse holdt Røde Kors' president Sven Mollekleiv et meget engasjerende innlegg om saken, mens utenriksminister Jonas Gahr Støre kalte det humanitære aspektet for en ny motor i arbeidet mot atomvåpen.

Gjennom vedtaket forpliktet alle de 188 nasjonalforeningene seg til å ta del i arbeidet for et forbud mot atomvåpen. Norges Røde Kors starter opp 27. oktober 2012 med en underskriftskampanje som engasjerer hele Røde Kors organisasjonen, men i særlig grad Røde Kors Ungdom, som allerede i mai i år fikk med seg LNU (paraplyorganisasjon for mer enn 70 norske barne- og ungdomsorganisasjoner) på en resolusjon om å arbeide for et forbud mot atomvåpen.

Vi kontaktet Røde Kors for å høre mer om kampanjen og møtte Mina Moghadam, politisk nestleder i Røde Kors Ungdom. Hun kunne fortelle at kampanjen organiseres fylkesvis, og at underskriftene vil bli overlevert til Stortinget via stortingsrepresentantene fra hvert fylke. Tanken er dermed å aktivisere

stortingsrepresentantene individuelt og gjennom dem få det sittende Storting til å understreke bred politisk støtte til arbeidet for en atomvåpenfri verden. Kampanjen tar også sikte på å engasjere lokalpolitikere og øke oppslutningen om Mayors for Peace og deres arbeid for et forbud mot atomvåpen. Akershus Røde Kors har allerede fått 20 av 22 kommuner til å bli med!

Det mobiliseres nå for fullt rundt om i fylkene. Hovedinnsatsuken er 27/10 til 4/11, men innsamlingen av underskrifter, både på nett og papir, fortsetter ut november frem til de vil bli overlevert Stortinget. Moderne teknologi tas i bruk, som QR-koden (Fig.1) som scannes og bringer deg inn på nettstedet der du kan signere oppropet. Aksjonens nettsted har fått det tvetydige navnet www.droppbomben.no, som også brukes som logo (Fig.2). Sosiale medier som facebook og twitter vil bli flittig brukt, og det satses på såkalt "viral spredning". Røde kors sentralt bidrar med mange kreative ideer, men legger vekt på at de lokale initiativ er avgjørende for et vellykket resultat.

Vi synes dette er en storartet og spennende aksjon som er midt i blinken for det vi i NLA ønsker å oppnå. På spørsmål fra oss om hva NLA kan bidra med, ber Røde Kors oss om å bruke vårt nettverk til å inspirere kolleger og annet helsepersonell til å signere oppropet. De vil også gjerne at vi skriver i lokalavisene. Vi vil derfor be alle våre medlemmer følge godt med og støtte opp om kampanjen i de respektive fylker så langt som mulig – og litt lenger!

**DROPP
BOMBEN + Røde Kors
NO**

KOMMENDE ARRANGEMENTER

Landsmøte

Norske Leger mot atomvåpen

1. Mars 2013
Oslo

Nærmere opplysninger om sted og tidspunkt vil komme i neste medlemsblad og på våre hjemmesider.

www.legermotatomvåpen.no

**NOW IT'S TIME TO BAN
NUCLEAR WEAPONS**

ICAN CIVIL
SOCIETY
FORUM
OSLO, 2-3 MARCH 2013

Save the date

B

Retur til:
NLA v/John Gunnar Mæland
ISF, Kalfarveien 31
5018 Bergen

